

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Економічний факультет
“13” червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
Спеціальність	С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» С1.01. Економіка
Освітня програма	«Міжнародна економіка»
Факультет	економічний
Розробник:	доцент кафедри економіки, к.т.н., доцент Чередніченко О.О. доцент кафедри економічної теорії, к.е.н., доцент Болгарова Н.К.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки»»

Історія економіки та економічної думки розкриває передумови та закономірності еволюції світової економічної науки, особливості господарської діяльності народів різних країн у різні епохи, економічних відносин, закономірностей зміни економічних укладів, структурних зрушень у національних і світових економіках, систематизує та аналізує економічні знання, знайомить із науковою спадщиною видатних учених-економістів. При вивченні дисципліни досліджуються особливості розвитку світової і вітчизняної економіки, основні досягнення світової і вітчизняної економічної науки, пояснюються взаємозв'язки між фактами, різними економічними школами, течіями та напрямками, здійснюється аналіз і дається узагальнення тенденцій економічного розвитку України на перспективу.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	СІ «Економіка та міжнародні економічні відносини» СІ.01. Економіка	
Освітня програма	«Міжнародна економіка»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	-	

Самостійна робота	60 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: формування системи знань про основні етапи формування та напрями розвитку господарства й економічних учень, передумови та закономірності еволюції світового господарства, економічної науки, економічні концепції головних шкіл і напрямів економічної думки.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій і методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл і напрямів економічної науки.

СК 5. Розуміння особливостей сучасної світової і національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної і зовнішньоекономічної політики держави.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової і національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної і зовнішньоекономічної політики держави.

**2. Програма та структура навчальної дисципліни для:
повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма							заочна форма				
	тижні	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
			л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.	
Змістовий модуль 1. Історія економіки												
Тема 1. Предмет і методи дослідження історії економіки. Господарство первісного суспільства	1	8	2	2								
Тема 2. Особливості господарського розвитку періоду формування світових цивілізацій	2	8	2	2								
Тема 3. Господарство суспільств Європейської цивілізації у період Середньовіччя (V–XV ст.)	3	8	2	2								
Тема 4. Формування та розвиток ринкового господарства	4	8	2	2								
Тема 5. Ринкове господарство країн у період монополістичної конкуренції (др. пол. XIX – поч. XX ст.)	5	8	2	2								
Тема 6. Господарство в період державномонополістичного розвитку суспільств (перша пол. XX ст.)	6	8	2	2								
Тема 7. Розвиток національних економік країн у системі світового господарства під впливом науково-технічної і інформаційнотехнологічної революції	7	8	2	2								
Тема 8. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи. Формування засад ринкового господарства (90-ті рр. XX ст. – поч. XXI ст.)	8	8	2	2								
Разом за змістовим модулем 1	64		16	16		32						
Змістовий модуль 2. Історія економічної думки												
Тема 9. Предмет і методи дослідження історії економічної думки. Економічна думка стародавнього світу	9	8	2	2								
Тема 10. Економічна думка Середньовіччя. Меркантилізм	10	8	2	2								
Тема 11. Класичний період у економічній науці	11	8	2	2								
Тема 12. Маржинальний напрям у економічній науці	12	8	2	2								

Тема 13. Кейнсіанство та його еволюція	13	8	2	2					
Тема 14. Неоліберальний напрям еволюції класичної школи	14	8	2	2					
Тема 15. Інституціоналізм	15	8	2	2					
Разом за змістовим модулем 2	56		14	14		28			
Усього годин	120		30	30		60			

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і методи дослідження історії економіки. Господарство первісного суспільства	2
2	Особливості господарського розвитку періоду формування світових цивілізацій	2
3	Господарство суспільств Європейської цивілізації у період Середньовіччя V–XV ст.	2
4	Формування та розвиток ринкового господарства	2
5	Ринкове господарство країн у період монополістичної конкуренції	2
6	Господарство в період державно-монополістичного розвитку суспільств	2
7	Розвиток національних економік країн у системі світового господарства під впливом науково-технічної і інформаційнотехнологічної революції	2
8	Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи. Формування засад ринкового господарства	2
9	Предмет і методи дослідження історії економічної думки. Економічна думка стародавнього світу	2
10	Економічна думка Середньовіччя. Меркантилізм	2
11	Класичний період у економічній науці	2
12	Маржинальний напрям у економічній науці	2
13	Кейнсіанство та його еволюція	2
14	Неоліберальний напрям еволюції класичної школи	2
15	Інституціоналізм	2
Разом		30

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3

1	Предмет і методи дослідження історії економіки. Господарство первісного суспільства	2
2	Особливості господарського розвитку періоду формування світових цивілізацій	2
3	Господарство суспільств Європейської цивілізації у період Середньовіччя V–XV ст.	2
4	Формування та розвиток ринкового господарства	2
5	Ринкове господарство країн у період монополістичної конкуренції	2
6	Господарство в період державно-монополістичного розвитку суспільств	2
7	Розвиток національних економік країн у системі світового господарства під впливом науково-технічної і інформаційнотехнологічної революції	2
8	Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи. Формування засад ринкового господарства	2
9	Предмет і методи дослідження історії економічної думки. Економічна думка стародавнього світу	2
1	2	3
10	Економічна думка Середньовіччя. Меркантилізм	2
11	Класичний період у економічній науці	2
12	Маржинальний напрям у економічній науці	2
13	Кейнсіанство та його еволюція	2
14	Неоліберальний напрям еволюції класичної школи	2
15	Інституціоналізм	2
Разом		30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота 1. Історія економіки	32
2	Самостійна робота 2. Історія економічної думки	28
Разом		60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати, презентації; - усне опитування.

7. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);

- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані); - самостійна робота (виконання завдань).

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою та переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1 Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
1	2	3
Модуль 1. Історія економіки		
Пр. робота 1. Предмет і методи дослідження історії економіки. Господарство первісного суспільства	ПРН 4, 9. В тому числі знати структурну організацію сучасної світової економічної історії; вміти	5
Пр. робота 2. Особливості охарактеризувати основні методи 10 господарського розвитку періоду дослідження формування світових цивілізацій	Знати основні характеристики розвитку	10
Пр. робота 3. Господарство суспільств-господарства первісного суспільства; вміти Європ. цивілізації у період Середньовіччя охарактеризувати етапи його еволюції		
1	2	3
Пр. робота 4. Формування та розвиток ринкового господарства	Знати основні аспекти розвитку ринкового господарства країн Європейської цивілізації у період монополістичної конкуренції; аналізувати та оцінювати результати розвитку ефективності економіки.	5
Пр. робота 5. Ринкове господарство країн у період монополістичної конкуренції	Знати особливості розвитку ринкового господарства др. пол. XIX – поч. XX ст.; вміти аналізувати основні напрямки економічної думки в Україні.	10
Пр. робота 6. Господарство в період державно-монополістичного розвитку суспільств	Знати особливості розвитку економіки України після проголошення незалежності; вміти аналізувати причини проблем.	5
Пр. робота 7. Розвиток національних економік країн у системі світового господарства під впливом НТР і інформаційно-технологічної революції		10
Пр. робота 8. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи. Формування засад ринкового господарства		5
Самостійна робота 1.		10
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Історія економічної думки		
Пр. робота 9. Предмет і методи дослідження історії економічної думки. Економічна думка стародавнього світу	ПРН 4, 9. В тому числі знати зміст положень економічної думки представників стародавнього світу; вміти	5

Пр. робота 10. Економічна думка Середньовіччя. Меркантилізм	охарактеризувати основні положення економічної думки періоду формування світових цивілізацій Знати зміст і особливості класичної політичної економії; вміти охарактеризувати її основні положення Знати зміст сучасних моделей розвитку економічної науки в рамках маржиналізму та сучасних напрямків економічної думки; вміти аналізувати причини й фактори впливу на розвиток економіки.	5
Пр. робота 11. Класичний період у економічній науці		5
Пр. робота 12. Маржинальний напрям у економічній науці		10
Пр. робота 13. Кейнсіанство та його еволюція		10
Пр. робота 14. Неоліберальний напрям еволюції класичної школи		10
Пр. робота 15. Інституціоналізм		10
Самостійна робота 2.		15
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2 Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою, екзамени/заліки
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

8.3 . Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний)
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних модульних робіт і екзаменів заборонені (в т.ч. з використанням мобільних девайсів). Доповіді, есе повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально в дистанційному режимі (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету та лектором курсу).

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» (на навчальному порталі НУБіП України elearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=272>)
- конспекти лекцій і їхні презентації - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=272>
- Чередніченко О.О., Болгарова Н.К. Історія економіки та економічної думки: Навчальний посібник. К.: ЦП "Компринт", 2016. 264 с.
- Чередніченко О.О., Болгарова Н.К. Курс лекцій з дисципліни "Історія економіки та економічної думки" для здобувачів вищої освіти ОС Бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка» ОПП «Міжнародна економіка». К.: ЦП "Компринт", 2024. 176 с.
- Чередніченко О.О., Болгарова Н.К. Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для здобувачів вищої освіти ОС Бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка» ОПП «Міжнародна економіка». К.: ЦП "Компринт", 2024. – 112 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Владимиров К.М. Морозова О.Г. Владимірова Л.В. Історія економіки та економічної думки. Навч. посіб. Київ: Ун-т ім Т. Шевченка, 2020. 406 с.
2. Гузенко І.Ю. Глобальна економіка. навч. посіб. М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2023. 168 с.
3. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. 200 с.
4. Економічна теорія. навч. посіб. Г.М. Пилипенко, Ю.І. Пилипенко М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «ДП», 2022. 196 с.
5. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність: підручник / Е.М. Забарна та ін. Одес. нац. політехн. ун-т. Херсон: Олді-плюс, 2020. 412 с.
6. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В.П. Якобчук. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 450 с
7. Економіка: практикум з економічної теорії, історії економіки та економічної думки, мікро- та макроекономіки / За ред. З.І. Галушки, Г.М. Поченчук. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т. Ю. Федьковича, 2022. 368 с.
8. Сучасні економічні теорії: навч. посіб. Г.П. Пасемко та ін. Харків: ХНАУ, 2020. 169 с.
9. Економіка розвитку: Навчальний посібник. О.О. Чередніченко, Т.В. Мірзоева, Л.М. Степасюк, О.А. Томашевська. К. «ЦП «КОМПРИНТ»». 2022. 405 с.
10. Розміщення продуктивних сил: Навчальний посібник. Л.М. Степасюк, О.О. Чередніченко, В.В. Нагорний. К. «ЦП «КОМПРИНТ»». 2023. 450 с.
11. Чередніченко О.О. (2025). Агресія росії проти України: історико-економічний аспект. *Грааль науки: міжнар. наук. журнал*. –Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа»; НУ«Інститут науково-технічної інтеграції та співпраці», 2025. –No 49. С. 46-50. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.21.02.2025.001>
12. Чередніченко О.О. Роль дисципліни «Історія економіки та економічної думки» в системі освіти сучасного економіста. Модернізація вищої освіти та забезпечення

якості освітньої діяльності в умовах європейської інтеграції [Електронне видання]: матеріали Міжнар. наук.-метод. конф., 18 жовтня 2024 р. Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. 467-469 с. <http://btu.kharkov.ua/nauka/konferentsiyi/> DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13970808>

13. Чередніченко О. Історія економіки та економічної думки в системі освіти сучасного економіста. VZDELÁVANIE A SPOLOČNOST' IX. nekonferenčný vedecký zborník. 2024. С. 182-186 <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova19> <https://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova19/subor/9788055533537.pdf>

14. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

15. Інститут економіки і прогнозування НАН України. URL: <http://www.ief.org.ua>

16. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

17. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>

18. Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>